

IV. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

W SIEDEMDZIESIĘCIOLECIE URODZIN I CZTERDZIESTOLECIE PRACY NAUKOWEJ PROFESORA LUCJANA POKORZYŃSKIEGO

W 1973 r. przypada jubileusz czterdziestolecia pracy naukowej oraz siedemdziesięciolecia urodzin Profesora dra Lucjana Pokorzyńskiego, kierownika Zakładu Ubezpieczeń w Instytucie Ekonomiki Obrotu Towarowego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu, członka zwyczajnego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół

Lucjan Pokorzyński.

Nauk oraz Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego (AIDA). Właśnie z okazji tego jubileuszu warto jest przypomnieć jak bogaty i różnorodny jest dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Jubilata, wybitnego uczonego i wychowawcy młodzieży akademickiej.

Profesor dr Lucjan Pokorzyński urodził się 6 I 1903 r. w Szamotułach w województwie poznańskim. Naukę rozpoczął w 1909 r. w Poznaniu. W 1920 r. ukończył

gimnazjum klasyczne im. Marii Magdaleny w Poznaniu. W tymże roku podjął Profesor Lucjan Pokorzyński uniwersyteckie studia prawnicze na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego. Studia te ukończył uzyskaniem dyplomu w 1923 r. W 1923 r., a więc przed pięćdziesięciu laty, rozpoczął Profesor pracę zawodową — zgodnie ze swymi ówczesnymi zainteresowaniami — w sądownictwie, pracując — po odbyciu aplikantury i złożeniu egzaminu sędziowskiego — początkowo jako sędzia, później jako adwokat i notariusz. Już w latach trzydziestych podjął Profesor pracę naukową i pod kierunkiem prof. dra Bronisława Stelmachowskiego przygotowywał pracę doktorską z dziedziny postępowania egzekucyjnego według kodeksu postępowania cywilnego. Praca ta ukończona w 1939 r. zagięła jednak w czasie wojny w związku z ewakuacją Profesora na wschodnie tereny kraju. W latach 1939-40 uczestnicząc przez pewien czas w seminariach z prawa międzynarodowego na Wydziale Prawnym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie podjął Profesor Pokorzyński studia nad jakże aktualnym tematem, w związku z okupacją hitlerowską, aneksji terytorium państwa na tle prawa międzynarodowego. Pracę na ten temat przygotowywał Profesor w czasie wojny przebywając w Wilnie i później w Warszawie oraz podejmując różne zajęcia jako nauczyciel, biuralista i robotnik rolny. Pracę tę ukończył Profesor zaraz po wojnie pod kierunkiem prof. dra Antoniego Peretiatkowicza na Uniwersytecie Poznańskim, uzyskując na tej podstawie w marcu 1947 r. stopień naukowy doktora praw.

Po wojnie Profesor Pokorzyński całkowicie już poświęcił się pracy naukowo-dydaktycznej. W 1945 r. został asystentem na Uniwersytecie Poznańskim. W następnym zaś roku przeszedł do pracy w b. Akademii Handlowej w Poznaniu. Z tą właśnie uczelnią — przekształconą później w Wyższą Szkołę Ekonomiczną — związał się Jubilat trwale, przechodząc w niej wszystkie szczeble kariery akademickiej, pracując jako starszy asystent, adiunkt, zastępca profesora, docent i profesor nadzwyczajny. Trudno byłoby w tym miejscu nie podnieść jak wielkie są zasługi Profesora dla rozwoju Uczelni i organizacji toczących się na niej procesów naukowych i dydaktycznych. Przez wiele lat pełnił bowiem Profesor wiele trudnych i odpowiedzialnych funkcji; jako sekretarz generalny Akademii Handlowej, a później zaś w Wyższej Szkole Ekonomicznej, w ciągu wielu kadencji dziekańskich kierując studiami zaocznymi, wydziałem oraz jako prorektor Uczelni. Zresztą zawsze z ofiarną gotowością biorąc udział we wszystkich ważnych dla Uczelni poczynaniach naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych z właściwą sobie skrupulatnością, głęboką wiedzą i wielkim doświadczeniem.

W ciągu swojej kilkudziesięcioletniej pracy dydaktycznej prowadził Profesor wykłady z prawa państwowego, międzynarodowego oraz cywilnego. Jednak od 1952 r. kiedy to objął kierownictwo — jedynej w Polsce — Katedry Ubezpieczeń, Jego zainteresowania koncentrują się przede wszystkim wokół prawnych, ekonomicznych i historycznych zagadnień ubezpieczeniowych. Od tego też czasu problematyka ubezpieczeniowa jest głównym przedmiotem wykładów Profesora, chociaż nadal prowadzi także wykłady z prawa międzynarodowego i z prawa cywilnego państw obcych. Z zakresu ubezpieczeń gospodarczych od wielu lat prowadzi też Profesor seminaRIA dyplomowe i magisterskie, na których przygotowano wiele prac dyplomowych i kilkaset prac magisterskich. Zresztą przy charakterystyce bogatego dorobku pracy dydaktycznej Jubilata należałoby wspomnieć także o Jego poważnym wkładzie w szkolenie ubezpieczeniowców praktyków, o udziale w opracowaniu wielu skryptów, poradników i przewodników metodycznych.

Ubezpieczenia gospodarcze stały się również główną dziedziną zainteresowań naukowych Profesora Pokorzyńskiego, a jego dorobek w tym zakresie zdobył sobie trwałe miejsce w polskiej literaturze ubezpieczeniowej. Po opublikowanych wkrótce po wojnie opracowaniach z zakresu prawa międzynarodowego i gospodar-

czego¹, później skupił Profesor swoją uwagę przede wszystkim na ubezpieczeniach gospodarczych. Wyrazem tego zainteresowania są odczyty wygłaszane przez Profesora w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk, na posiedzeniach polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego i w Polskim Towarzystwie Ekonomicznym, a także udział w dyskusjach na międzynarodowych kongresach ubezpieczeniowych. Przede wszystkim należy jednak zwrócić uwagę na liczne opracowania Profesora z zakresu ubezpieczeń. Z licznych artykułów na szczególną uwagę zasługują opracowania na temat ekonomicznych przesłanek ubezpieczeń w socjalizmie² oraz podstawowych zasad ubezpieczeń w Polsce³. W tych obszernych artykułach zajął się Profesor Pokorzyński szczególnie trudnym i kontrowersyjnym zagadnieniem celowości objęcia ochroną ubezpieczeniową mienia państwowego w socjalizmie oraz warunkami jakie ochrona ta powinna spełniać. Wyczerpująco umotywowane poglądy Profesora na ten temat z pewnością przyczyniły się do tego, że w toczącej się wówczas na ten temat dyskusji przeważały głosy opowiadające się za utrzymaniem ochrony ubezpieczeniowej w stosunku do mienia państwowego. Wywarło to swój wpływ na rozwój polskiej praktyki ubezpieczeniowej, której doświadczenia w pełni w czasie potwierdziły słuszność tych poglądów.

Szczególne bodaj jest jednak zainteresowanie Profesora Pokorzyńskiego w ostatnich latach prawną i ekonomiczną problematyką stosunku ubezpieczenia. Świadczą o tym artykuły poświęcone udziałowi własnemu w ubezpieczeniach, ubezpieczeniom komunikacyjnym na tle porównawczym, prawu osób trzecich wobec ubezpieczyciela⁴. Zresztą zainteresowania naukowe Profesora Pokorzyńskiego w dziedzinie ubezpieczeń były zawsze wielokierunkowe. I tak wiele uwagi poświęcił Profesor ubezpieczeniom wiejskim⁵, funkcjonowaniu ubezpieczeń gospodarczych w kapitalizmie⁶, nadzorowi państwa nad ubezpieczeniami oraz genezie i rozwojowi ubezpieczeń gospodarczych na ziemiach polskich⁷.

Zresztą nie sposób byłoby przedstawić treść, a nawet główne myśli zawarte w licznych pracach Profesora Lucjana Pokorzyńskiego. Trzeba byłoby zresztą uwzględnić wiele innych opracowań Jubilata, w tym częściowo także dotychczas nie opublikowanych, a także liczne recenzje oraz glosy. Zresztą jest to dorobek stale wzbogacany, a świadczący o znakomitej i wszechstronnej znajomości przedmiotu i wielkiej sumienności badawczej Profesora. Trzeba zresztą zwrócić uwagę na to, że w pracach Profesora Pokorzyńskiego problematyka ubezpieczeniowa łączy się harmonijnie z ekonomiczną oceną omawianych zjawisk i procesów. Umiejętność zaś podobnej syntezy w dziedzinie tak interdyscyplinarnej jak ubezpieczenia jest

¹ Np. *Z rozważań nad osobowością międzynarodowo-prawną*, Poznań 1947, *Pojęcie przemysłu w polskim prawie przemysłowym*, Administracja i Samorząd na Ziemiach Odzyskanych, 1947, nr 11/12.

² *Ekonomiczne przesłanki ubezpieczeń w socjalizmie*, Zeszyty Naukowe WSE w Poznaniu, 1956, nr 2.

³ *Uwagi w sprawie podstawowych zasad ubezpieczeń w Polsce*, Zeszyty Naukowe WSE w Poznaniu, 1957, nr 4.

⁴ Obszerny, znajdujący się obecnie w druku artykuł na ten temat jest zarazem referatem przygotowanym na III Światowy Kongres Prawa Ubezpieczeniowego. Prof. Pokorzyński był zresztą współautorem polskiego referatu przedstawionego na I Kongresie. Referat ten został opublikowany w języku francuskim.

⁵ Por. *Specyfika ubezpieczeń wiejskich*, Zeszyty Naukowe WSE w Poznaniu, 1956, nr 1, a także nie opublikowane dotychczas opracowanie pt. *Podstawowe zagadnienia ubezpieczeń wiejskich w Polsce Ludowej*.

⁶ Wyrazem tego może być książka opracowana wspólnie z prof. dr W. Warkało pt.: *Ubezpieczenia gospodarcze w kapitalizmie*, Warszawa 1961.

⁷ *Powstanie i rozwój ubezpieczeń na ziemiach polskich w latach 1803 - 1914, 150 lat ubezpieczeń w Polsce*, Warszawa 1958. W druku znajduje się obszerny artykuł Profesora na temat rozwoju prawa ubezpieczeniowego w Polsce Ludowej.

szczególnie cenna. Zapewne też właśnie ta cecha prac Profesora Pokorzyńskiego, jak i to, że nader ważne dla ubezpieczeń zagadnienia są w nich omawiane w oparciu o wszechstronną i głęboką wiedzę, sprawiają, że prace te z pewnością mają szczególne znaczenie dla rozwoju polskiej nauki o ubezpieczeniach, a ich autorowi zapewniają miejsce wśród najwybitniejszych przedstawicieli tej nauki.

Głębokiej wiedzy Profesora, Jego pozycji naukowej, a zapewne i osobistym cechom należy przypisać to, że prowadzone przez Profesora seminarium doktorskie liczy stosunkowo wielu członków. Ukończono już na nim kilka rozpraw doktorskich, a dalsze przewody doktorskie zostaną w niedługim czasie ukończone⁸.

Pisząc o Jubilate należałoby jeszcze wspomnieć o Jego niezwyklej skromności, która nigdy nie pozwalała Mu ubiegać się o godności i wyróżnienia. Jednak uczoneму i wychowawcy trudno jest życzyć większego wyróżnienia od satysfakcji, jaką Jubilat może odczuwać w 70-lecie swych urodzin. Satysfakcji wypływającej z powszechnego szacunku i uznania wybitnej pozycji naukowej, wdzięcznej pamięci licznych rzesz studentów i absolwentów oraz serdecznego przywiązania uczniów.

Janusz Szpunar

SPRAWOZDANIE Z BADAN NAD SPOŁECZNYMI KONSEKWENCJAMI OTWARCIA GRANICY MIĘDZY PRL A NRD

W wyniku otwarcia granicy między PRL a NRD nastąpiło w konsekwencji nawiązanie masowych i ożywionych kontaktów między obywatelami obu krajów. W wyniku tych styczności powstało i kształtuje się wiele nowych zjawisk i procesów. Są to wydarzenia o dużym znaczeniu praktycznym i poznawczym z uwagi na ogromną złożoność tej problematyki. W dotychczasowych badaniach socjologicznych dotyczących zagadnienia nawiązywania stosunków społecznych między obcymi sobie grupami etnicznymi, nie uwzględniono zjawisk najnowszych, jakie zachodzą w wyniku politycznych procesów integracyjnych, szczególnie między państwami europejskimi.

Na całokształt zagadnień społecznych, które wytworzyły się pod wpływem otwarcia granicy z NRD, rzutowały dwa zasadnicze, historycznie i politycznie ukształtowane procesy społeczne. Pierwszy, to zjawisko poczucia antagonizmu w stosunku do narodu niemieckiego, istniejącego szeroko i powszechnie w świadomości społeczeństwa polskiego. Implikuje ono niewątpliwie szereg zdarzeń społecznych i wpływa w znaczny sposób na rozwój i kształtowanie się nowych form i płaszczyzn styczności z obywatelami NRD. Drugi proces, stosunkowo nowy, który także w pewien sposób wpływa na omawiane zjawiska, to wzrastające poczucie świadomości socjalistycznej wśród obu społeczeństw. Obie wymienione przyczyny skłoniły pośrednio do podjęcia badań socjologicznych nad problematyką wynikającą z otwarcia granicy. Czynnikiem, który wpływał bezpośrednio na podjęcie prac badawczych, obok wspomnianego momentu poznawczego, były potrzeby praktyczne wynikające z konieczności uzyskania materiału dla pewnych rozwiązań konkretnych, które należałoby przeprowadzić w celu odpowiedniego pokierowania polityką społeczną.

Badania przeprowadził w pierwszym okresie po otwarciu granicy Instytut Za-

⁸ Wielokrotnie podejmował też Profesor obowiązki recenzenta biorąc udział w przewodach doktorskich i habilitacyjnych przeprowadzanych na innych uczelniach.

chodni w Poznaniu na zlecenie Polskiej Akademii Nauk. Instytut Zachodni podjął się przeprowadzenia wstępnych zwiadów i obserwacji terenowych, przy jednoczesnym zastosowaniu najprostszych technik badawczych.

W pracach tych wzięła udział dziewięcioosobowa grupa pracowników Instytutu (mgr K. Sikorska, mgr M. Boral, dr J. Sobczak, mgr Z. Jaśkiewicz, mgr W. Tomaszewski, mgr Z. Mazur, mgr J. Muszyński i mgr A. Brencz) pod kierownictwem doc. dra A. Kwileckiego. Badania przeprowadzono w dwóch wybranych miejscowościach przygranicznych na terenie woj. zielonogórskiego (Słubice i Gubin), a nadto w celach porównawczych w mieście przygranicznym Zgorzelec w woj. wrocławskim. Badania przeprowadzono w miesiącu kwietniu 1972 r. obejmując nimi zarówno obywateli polskich jak i NRD.

W celu uchwycenia całości problematyki posłużono się różnorodnymi najprostszymi technikami badawczymi. Przygotowano specjalny dwujęzyczny kwestionariusz, w którym zawarto grupy pytań dotyczące niektórych aspektów mechanizmu przekraczania granicy, nawiązywania obustronnych znajomości oraz własnych sądów i spostrzeżeń. Kwestionariuszem tym, z uwagi na jego konstrukcję, posługiwano się w badaniach dotyczących obywateli miast przygranicznych, jak i pozostałych osób przekraczających granicę w celach turystycznych czy zawodowych, mieszkających w głębi kraju. Szczególny akcent położono na grupę pytań które dotyczyły następujących zagadnień: opinii o otwarciu granicy, ogólnej oceny odwiedzin w sąsiednim kraju, osobistych wspomnień i przeżyć w trakcie pobytu poza krajem oraz projektów dotyczących ponownych wyjazdów. Odrębna grupa pytań związana była z mechanizmem nawiązywania znajomości i kontaktów. Badaniami przy pomocy kwestionariusza objęto łącznie w Słubicach i Gubinie 114 obywateli polskich i 81 obywateli NRD. Respondenci byli poddani badaniom w różnych punktach obu miast, a także częściowo na przejściu granicznym w Świecku.

Przeprowadzono także zbiorowe wywiady nieskategoryzowane z pracownikami handlu i gastronomii w Słubicach i Gubinie. Celem tych wywiadów było uzyskanie materiałów i informacji dotyczących sytuacji i zdarzeń społecznych, jakie zachodziły i zachodzą w miejscach najbardziej uczęszczanych przez Polaków i obywateli NRD. Przeprowadzono również szereg rozmów z przedstawicielami lokalnych instytucji i zebrano dokumenty urzędowe i materiały statystyczne odnoszące się do zagadnień znajdujących się w kręgu zainteresowań.

Członkowie ekipy badawczej przeprowadzili szereg obserwacji (m. in. obserwacji uczestniczącej i quasi uczestniczącej) w miastach granicznych na terenie NRD oraz na terenie przygranicznych miast polskich. Obserwacje te prowadzono w miejscach publicznych. Przedmiotem obserwacji były także wybrane wsie powiatu krośnieńskiego. Niektórzy członkowie ekipy przeprowadzili obserwację uczestniczącą i wywiady swobodne w trakcie specjalnego wyjazdu w ramach ruchu turystycznego do Berlina.

Wszystkie spostrzeżenia i materiały z wywiadów swobodnych rejestrowane były w specjalnych protokołach.

Osobne badania przy pomocy ankiety przeprowadzone zostały wśród młodzieży licealnej w Słubicach i Gubinie. Celem tych badań było uzyskanie materiałów dotyczących stosunku młodzieży do otwarcia granicy, kontaktów między młodzieżą polską a niemiecką oraz zmian, jakie obecnie zachodzą w ich środowiskach lokalnych.

W wyniku przeprowadzonego zwiadu uchwycono i zarejestrowano szeroką i nową problematykę, wymagającą dalszych szczegółowych badań. Niektóre wyniki prac badawczych, mimo iż odnoszą się do krótkiego okresu czasu od momentu wejścia w życie umowy o podróżach obywateli obu państw, są niezmiernie intere-

sujące z uwagi na fakt, że brak było dotychczas jakiegokolwiek rozeznania w zjawiskach towarzyszących nawiązywaniu masowych styczności między przedstawicielami obu społeczeństw. W przeprowadzonych badaniach stwierdzono, że wszyscy respondenci, zarówno obywatele NRD jak i polscy dodatnio ocenili decyzję o otwarciu granicy, wskazując także na jej ekonomiczne znaczenie. Mimo pewnego nieprzygotowania poszczególnych instytucji administracyjnych i handlowych na terenie NRD i Polski, respondenci w swych wypowiedziach dotyczących ogólnej oceny pobytu w sąsiednim państwie, pozytywnie oceniali swój pobyt, deklarując chęć ponownego wyjazdu. W badanym okresie czasu, oprócz innych, celem przekroczenia granicy niektórych osób były też względy ekonomiczne, a okres pobytu nie przekraczał jednego dnia. Z tego też powodu, na podstawie zebranych materiałów stwierdzić można występowanie pewnego zróżnicowania w problematyce społecznej. Odmienny jest charakter i istota zjawisk społecznych, jakie pojawiły się na terenach przyległych do granicy, w porównaniu z problemami społecznymi kształtującymi się na dalszych terenach Polski i NRD.

Na podstawie poczynionych obserwacji wyróżnić można dwie strefy nasilenia ruchu granicznego. Do pierwszej zaliczyć należy miejscowości przygraniczne leżące wzdłuż całego pasa granicy między Polską a NRD. Druga strefa obejmuje pozostałe tereny obu państw. Tę drugą strefę charakteryzuje nieco mniejsze nasilenie ruchu granicznego oraz stosunkowo krótki okres, najczęściej jedno lub dwudniowy okres pobytu mieszkańca tej strefy na terenie sąsiedniego państwa. Natomiast w miejscowościach przygranicznych, a szczególnie w tych miejscowościach, w których otwarte zostały przejścia graniczne, występuje duże nasilenie ruchu granicznego oraz wysoka częstotliwość przekraczania granicy przez poszczególnych mieszkańców danej miejscowości.

W badanych miejscowościach w okresie początkowym, tuż po otwarciu granicy, zaobserwowano też występowanie pewnych zjawisk o negatywnych wartościach społecznych. Dotyczyło to szczególnie takich okoliczności, jak przypadki wykupywania towarów, braku rozeznania w popycie na określone towary. Dołączyły się też występujące trudności językowe, a niekiedy nieznanomość przyjętych zwyczajów i obowiązujących w danych społecznościach zasad postępowania, spowodowały w rezultacie narastanie szeregu sytuacji konfliktowych. W miarę postępującej poprawy w zaopatrzeniu rynku nastąpił równoległy proces zaniku przyczyn i źródeł konfliktu.

Masowy i obustronny ruch graniczny w tych miastach spowodował, że wytworzyły się i kształtują nowe, nie spotykane dotychczas zjawiska przystosowania się do nowych warunków gospodarczych i społecznych. Ludność korzysta z zaplecza gospodarczego sąsiednich miast, z wszelkich istniejących, a dotychczas niedostępnych form życia społeczno-kulturalnego. Coraz powszechniejsze nawiązywanie kontaktów osobistych poprzez dużą część ludności z miejscowości przygranicznych, spowodowało, że w badaniach stwierdzono występowanie zjawiska akomodacji, przejawiającego się w nawiązywaniu swobodnych kontaktów osobistych między jednostkami lub poszczególnymi grupami. Potwierdzeniem tych procesów są istniejące tendencje do zawierania małżeństw mieszanych.

W wyniku przeprowadzonego zwiadu uchwycono i zarejestrowano szeroką i bogatą problematykę badawczą, którą należy poddać dalszym, szczegółowym badaniom i obserwacjom naukowym. Zebrane materiały znajdują się obecnie w stadium opracowywania w celu ich publikacji.

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOC. DRA KAZIMIERZA KORZANA

W dniu 14 XI 1972 r. na posiedzeniu Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, odbyło się kolokwium habilitacyjne dr Kazimierza Korzana, docenta Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Doc. dr K. Korzan urodził się 25 II 1925 r. w Ostrowie Lubelskim. W latach 1948-1951 odbył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie. Po ukończeniu studiów cały czas pracował w sądownictwie, zajmując kolejno stanowiska sędziego sądu powiatowego a następnie wojewódzkiego w sądach w Lublinie, Zielonej Górze i Szczecinie. W dniu 30 XI 1971 r. doc. dr K. Korzan powołany został na stanowisko docenta w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Pracując w sądownictwie doc. dr K. Korzan zajmował się również pracą naukową. W 1965 r. obronił na Wydziale Prawa UAM w Poznaniu pracę doktorską pt. *Kurator w postępowaniu cywilnym*. Praca ta została opublikowana. W 1972 r. doc. dr K. Korzan opublikował monografię pt. *Orzeczenia konstytucyjne w postępowaniu cywilnym*, którą następnie zgłosił jako pracę habilitacyjną. Ponadto opublikował 33 dalszych prac w tym jeden skrypt, 26 artykułów i 6 glos.

Na wniosek doc. dr K. Korzana Rada Wydziału Prawa i Administracji UAM, uchwałą z dnia 7 III 1972 r. otworzyła przewód habilitacyjny i powołała komisję do przeprowadzenia przewodu w składzie: prof. dr E. Wengerek — jako przewodniczący i prof. dr J. Górski oraz doc. dr hab. M. Tyczka jako członkowie. Jednocześnie wyznaczono recenzentów pracy: prof. dr E. Wengerka (UAM), prof. dr W. Siedleckiego (UJ) i prof. dr W. Berutowicza (UWr). Komisja po zbadaniu nadesłanych recenzji złożyła wniosek o przyjęcie rozprawy habilitacyjnej i dopuszczenie doc. dr K. Korzana do kolokwium habilitacyjnego.

W czasie kolokwium prof. dr W. Berutowicz zadał habilitantowi pytanie, jaki jest jego zdaniem stosunek gwarancji prawidłowego orzekania do naczelných zasad procesowych. Odpowiadając na to pytanie doc. dr K. Korzan wyjaśnił, że gwarancje prawidłowego orzekania ujmuje w rozumieniu prof. dr W. Siedleckiego, związane są one tylko z tym stadiem postępowania, w którym sąd wydaje orzeczenie. Natomiast naczelne zasady obowiązują w całym procesie.

Drugie pytanie prof. dr W. Berutowicza dotyczyło poglądów nauki radzieckiej na temat orzeczeń konstytucyjnych. W odpowiedzi na to pytanie doc. dr K. Korzan wyjaśnił, że w nauce radzieckiej szereg autorów nie uznaje orzeczeń konstytucyjnych, gdyż obawiają się, że istnienie takich orzeczeń mogłoby zagrażać praworządności. Odmienny pogląd reprezentuje prof. dr M. D. Gurwicz, który jest zwolennikiem koncepcji orzeczeń konstytucyjnych.

Prof. dr W. Siedlecki stawił habilitantowi dwa pytania: a) czy nadal podtrzymuje swój pogląd, wyrażony w pracy, że wyrok przywracający do pracy ma charakter deklaracyjny i b) czy w postępowaniu z rewizji nadzwyczajnej sąd musi uwzględnić stan prawny jaki istnieje w chwili wyrokowania. Na pytania te doc. dr K. Korzan odpowiedział twierdząco, uzasadniając swój pogląd gramatyczną wykładnią przepisów o przywróceniu do pracy oraz względami społecznymi. Przyjęcie tezy, że wyrok przywracający do pracy ma charakter deklaracyjny, umożliwia wykonanie tego wyroku w drodze egzekucji sądowej, co ma bardzo duże znaczenie społeczne. Ponadto habilitant zwrócił uwagę, że można orzec przywrócenie do pracy wtedy, gdy rozwiązanie umowy o pracę było wadliwe a zatem bezprawne. Bezprawie zaś nie może tworzyć prawa. Stąd też wyrok przywracający do pracy nie zmienia lecz tylko stwierdza wadliwość rozwiązania stosunku pracy, ma zatem charakter deklaracyjny. Twierdzącą odpowiedź na drugie pytanie habilitant uzasadnił wykładnią art. 423 § 1 k.p.c. Przepis ten nakazuje do postępowania

z rewizji nadzwyczajnej stosować przepisy o rewizji, a te z kolei przewidują, że nowe fakty i dowody sąd bierze pod uwagę z urzędu. Nasuwa się stąd wniosek, że sąd rozpoczynając sprawę ponownie, na skutek wniesienia rewizji nadzwyczajnej, musi uwzględnić z urzędu nowe fakty i dowody. Za poglądem tym, zdaniem doc. dr K. Korzana, przemawiają względy praktyczne. Orzeczenie sądowe aby spełniało swą rolę musi uwzględniać istniejące okoliczności faktyczne.

Prof. dr E. Wengerek zapytał habilitanta, jakie jego zdaniem istnieją kryteria, które pozwalają określić, że dane orzeczenie ma charakter konstytutywny. Czy za takie kryterium można uznać okoliczność, że orzeczenie jest jedynym sposobem załatwienia sporu i niedopuszczalne jest zakończenie procesu za pomocą ugody sądowej. Na pytanie to doc. dr K. Korzan odpowiedział przecząco, stwierdzając że okoliczność, iż spór można zakończyć ugodą sądową nie ma znaczenia dla określenia charakteru orzeczenia. W niektórych sprawach bowiem orzeczenie ma charakter konstytutywny mimo iż strony mogły zakończyć proces ugodą sądową. Jako przykład takiej sprawy doc. dr K. Korzan podał proces o podwyższenie ryczałtu z art. 612 k.c. Następnie prof. dr E. Wengerek zapytał habilitanta, jaki jego zdaniem ma charakter orzeczenie sądu oddalające, na podstawie art. 5 k.c, powództwo windykacyjne właściciela gruntu. Doc. dr K. Korzan w odpowiedzi na to pytanie stwierdził, że orzeczenie takie ma charakter konstytutywny, gdyż zmienia stan prawny; uniemożliwia ono bowiem właścicielowi gruntu realizację jego praw.

Kolejne pytanie zadał habilitantowi prof. dr Z. Radwański, prosząc o wyjaśnienie jaki charakter mają orzeczenia wydane na podstawie art. 64 k.c. Doc. dr K. Korzan odpowiedział, że orzeczenia takie mają charakter konstytutywny, gdyż zmieniają stan prawny. Następnie prof. dr Z. Radwański zapytał o charakter orzeczeń sądowych, które wydane zostały na podstawie tych przepisów prawa cywilnego, które odsyłają do zasad współżycia społecznego np. z art. 419 k.c.

Odpowiadając na to pytanie doc. dr K. Korzan stwierdził, że te orzeczenia sądowe mają charakter deklaracyjny, gdyż nie stwarzają nowego stanu prawnego.

W dyskusji nad przebiegiem kolokwium habilitacyjnego udział wzięli: prof. dr W. Berutowicz, prof. dr W. Siedlecki, prof. dr E. Wengerek. Dyskutanci pozytywnie ocenili przebieg kolokwium habilitacyjnego jak również dotychczasowy dorobek naukowy habilitanta. Zwrócono przy tym uwagę, że rozwiązania proponowane przez doc. dr K. Korzana mają duże znaczenie praktyczne.

W wyniku tajnego głosowania Rada Wydziału Prawa i Administracji większością głosów postanowiła przyjąć kolokwium habilitacyjne. W drugim tajnym głosowaniu postanowiono nadać doc. dr K. Korzanowi stopień naukowy doktora habilitowanego z zakresu postępowania cywilnego.

Feliks Zydler

INFORMACJA

Decyzją Rektora UAM powołani zostali w skład Komitetu Redakcyjnego z dniem 1 V 1973 r.: dyrektor Instytutu Prawa Cywilnego prof. dr Zbigniew Radwański, dyrektor Instytutu Prawa Karnego doc. dr habil. Aleksander Ratajczak, dyrektor Instytutu Socjologii doc. dr habil. Andrzej Kwilecki.

Decyzją Rektora WSE powołany został w skład Komitetu Redakcyjnego z dniem 1 V 1973 r. prof. dr Wacław Wilczyński.

Redakcja

SPROSTOWANIE

Z dniem 1 I 1973 r. wystąpił na własne żądanie z Komitetu Redakcyjnego prof. dr Alfons Klafkowski, a prof. dr Adam Łopatka przeszedł, również na własne żądanie, z Redakcji do Komitetu Redakcyjnego.

Ponieważ zmiany te nie zostały przez przeoczenie uwidocznione w numerze 1/1973, przeto czynimy to niniejszym i przepraszamy zainteresowanych oraz czytelników za błędne wydrukowanie składu zespołów redakcyjnych.

Redakcja